

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 20.

V Ljubljani, v soboto 17. maja 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Pozdravljeni, slovanski gostje!

 vojni praznik se je približal Slovencem z letošnjimi binkošti. Zvrši se dvojno potrjenje. S spominom, da je te dni Duh z nebes prišel nad katoliško cerkev, se utrdi naša katoliška zavest; ob misli, da so nas prišli obiskat mili slovanski bratje, se utrdi naša narodna zavest.

Nesrečna usoda je razgnala nekđaj mogočni narod slovanski na razne strani. Iz skupnega bivališča v južni Rusiji se je razdelil narod na dve veji. Jedna veja je šla proti severu in zapadu na Poljsko, k Baltiškemu morju, na Labo in Češko, druga veja pa do Črnega morja, na Balkan, ob Donavi, pravi reki slovanski, do Adrije in v ravnino beneško. Oslabel je narod po toľiki razcepljenosti. Največ so trpeli rodovi, ki so prodrli najdaleje proti zapadu in pričeli dolge boje z Nemci za svoj in vsega naroda obstoj. Premoči sovraga so podlegli Pomorjani in Polabljani, z velikimi mukami je pa ohranil rod, ki se naslanja na Adrijo, vsaj del domače, lepe zemlje v svoji lasti, ohranil krasni jezik in prastaro, častitljivo ime: Slovenci.

V edinosti je moč! To nekđaj med Slovani pozabljeno geslo dobiva zopet veljavo. Slovani vedno bolj čutijo, da so sinovi jedne matere. Z neodjenljivo silo streme po kulturnem združenju, zato pa tudi dobivajo moč in veljavo po vseh državah, pod vsemi cesarji in kralji in knezi, koder bivajo. Svet se trese pred mogočnim velikanom, ki vstaja.

Glavna zasluga za ta veseli prepōrod gre slovanskemu časopisju. Hvaležni se spominjamo dolge vrste mož, katere že krije hladna zemlja, ki se pa niso bali v življenju žrtev in truda, da so zasnovali prve časopise, prve branitelje slovanskega prava, prve vzgojitelje slovanske vzajemnosti. Srčna radost nas prešinja, ko vidimo, da dandanes slovanski časnikarji niso več tako maloštevilni in drug drugemu tuji, kakor nekđaj. Brat spoznava brata in oba čutita potrebo tesneje združitve, ko jima tisočletna zgodovina in vsakdanja skušnja dokazujeta

jasno, da le izdajice morejo sklepati zveze s sovragom proti lastnemu bratu in da je edino naravna in odkritosrčna zveza mogoča le med brati samimi. To zvezo, ki povede do trajne moči naše, ste prišli utrditi v belo Ljubljano Vi, častiti zastopniki slovanskega časopisja, in zato nam bodite iskreno pozdravljeni na slovenskih tleh!

Ko bodete vozili se po naši domovini, videli bodete lepe kraje in lep narod; čutili bodete pa tudi povsod, da je to ne le naša, ampak tudi Vaša domovina in narod Vaš. Škoda bi bilo teh zelenih logov in vinskih goric, teh krasnih planin, teh čudežnih votlin, teh jezer s podobo raja, škoda za vse Slovanstvo, ako bi kdaj tuj narod mogel reči: To je naše! Ko Vas tedaj pozdravlja naš narod na vseh cestah z godbo in petjem in kipečim navdušenjem, izraža Vam le željo, da Vi, zastopniki nove velemoči, bodite naši zaščitniki.

Zaščite potrebuje narod naš, ker je postal mal in je oslabel v boju za sveto stvar. Dolga stoletja je bil predzidovje krščanstva proti jugu in slovanstva proti zapadu ravno narod slovenski. Kamni ob cestah, porošeni s srčno krvjo naših pradedov, so neme priče izvršenih junaških del za krst častni in svobodo zlato. Prepričali se pa bodete sami, da je narod vkljub vročim bojem in divjemu preganjanju ohranil plemenito srce, polno bratske ljubezni. In to srce poklanja Vam, dragi gostje, ob Vašem veselem dohodu na slovensko zemljo. Zastopniki obilnih slikovitih naših društev, ki Vas pozdravljajo, so le živ izraz tega, kar čuti slovensko srce.

Uživajte, bratje, vesele urice v naši sredi! Plodonosno bodi Vaše posvetovanje, v blagor Vaš in vsega Slovanstva. Poneha naj medsebojni prepir za vselej, da skupne moči posvetimo napredku in krščanski prosveti. Vzajemna podpora slovanskega časnikarstva nam oznanja zarjo lepših dnij, napovedujočo materi Slavi veličastne dneve moči in slave, ko se izpolnijo besede pesnika Prešerna, opevajočega »Krst pri Savici« tako:

„Mož in oblakov vojsko je obojno
Končala temna noč, kar svetla zarja
Zlati z rumen'mi žarki glavo trojno
Snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja.
Bohinjsko jezero stoji pokojno,
Sledú ni več zdaj vnénjega viharja“ ...

Nepolitiška naša društva.

Veliko imamo gospodarskih društev. Veselo znamenje in vse pohvale vredno je delovanje na gospodarsko organizacijskem polju, toda vsekakor za našo sedanjo dobo nikakor ne zadostujejo več samo gospodarska društva, marveč poleg teh je le še nujno potrebno snovanje nepolitiških izobraževalno-podučnih društev. Misliti in povdarjati moramo povsod, da za ohranjenje krščanske zavesti, kakor tudi smisel za krščansko družabno preosnovo širiti mogoče je le potom nepolitiških društev. Potrebno je pa tudi, da naš naraščaj in sploh naše ljudstvo stoji na vrhuncu časa, to je pa le omogočeno s tem, da se za ljudstvo skrbi s poukom, katerega naj mu da društvo potom predavanj, s čitanjem dobrih časnikov in knjig. Skrbeti morajo nadalje nepolitiška društva tudi za to, da vzbujajo in ohranjajo v ljudstvu smisel za gospodarsko organizacijo, toraj skrbeti za to, vzgojiti vrle može, ki se naj v društvu nauče poglobitvinih nauk in načel: kako naj se uzorno vodijo društva. Poduk bodi toraj v knjigovodstvu, kmetijstvu in po zmožnostih v apologetiki in sociologiji, v kateri namen kaj lahko dobro služi dr. Krekov „Socijalizem“, „Katol. Obzorje“ in drugo naše časopisje. Skrbeti bi se pač moralo tudi za to, da bi v društvo vedno zahajali ob nedeljah, ker le nedelje so zlasti na deželi za razvoj društvenega življenja pripravne, v društvo domači duhovnik, ki naj odgovarja na morebiti nejasne in težje članke v časopisju. Ravno to, če se domače svečeništvo zanima za društveno življenje, daje duhovniku veliko veljavo in ugled. Dokazano je: najbolj ljubi ljudstvo one duhovnike, ki se zanimajo za prosep domačih društev.

Ne glede na navedene važne uzroke, ki dovolj dokazujejo važnost dobrih društev, služijo pa društva še drugemu velevažnemu namenu in izvršujejo, če je njihovo vodstvo v pravih rokah, velevažno socijalno delo. Znano je, kako se razširja med ljudstvom pogubna kuga, ki žuga uničiti ljudstvo, žganjepitje. Ravno s tem pa, če se ljudje namesto po gostilnah ob nedeljah in praznikih zbirajo po društvi v namenu, s poštemim podukom se razvedriti, se najbolj deluje na omejitev pijančevanja. Že ta moment je važen dovolj, delati na snovanje novih podučno-zabavnih društev ne glede še na druge navedene važne socijalne naloge istih.

Toda misliti nikakor ne smemo, da naj bi društva bila samo kaka šola. Še tako praktiška in koristna stvar, če ni združena z zabavo in petjem, nima za ljudi privlačne sile. Z društvom zvezan bodi pevski zbor. Vsaka župnija že skoraj ima svojega orglavca in ni li ta že po svojem poklicu rojen pevovodja? Kjer so v društvi dobri pevski zbori, tam se tudi cerkveno petje močno povzdigne.

O dvajsetem stoletju mnogi in med njimi tudi mi, trdijo, da bode secijalno stoletje, v katerem se bode rešilo vprašanje: jeli bode še tudi v tem stoletju gospodarilo liberalno gospodarsko načelo ali pa bodo zavladała načela družabne preosnove po načelih krščanske pravice. In mi Slovenci v tem boju ne smemo nazadovati, marveč z vso resnostjo se zanj pripravljati, pripravimo se pa nanj s tem, da združujemo naše ljudstvo po izobraževalno-podučnih društvi. Tem društvam kaj naglo slede resna gospodarska društva. Naj bi ne bilo župnije, fare, v kateri naj bi ne bilo krščanskega izobraževalnega društva!

Vsako društvo pa imej ognjišče, kamor se zateči v sili. Biti mati in središče vseh slovenskih in krščanskih nepolitiških društev je namen, slovenske krščanske socijalne zveze. Nekaterniki mislijo sicer, zveza bodi le središče naših delavskih društev. Toda mi prav odločno povdarjamo: temu ni nikakor tako. Seperatizem nam je že več škodil nego koristil. Staviti v nasprotstvo delavski stan in njega zahteve z ostalimi tudi delavskimi sloji je popolno napačno in ptuje po brezverstvu od socijalne demokracije sugerirano načelo. Ne samo, marveč skupno naj postopajo slovenski krščanski socijalisti. Res je, da se je v tem oziru pri nas storilo še premalo,

toda upajmo, da kar se še ni zgodilo, se bode zgodilo, naš pokret se mora na vsak način povzdigniti, da se pa povzdigne, v to poklicana je v ta namen ustanovljena „Slov. krščansko socijalna zveza“: združevati krščansko misleče Slovence in prav od srca nas bode veselilo, ako se mogočni armadi v njej združenih društev pridruži še mnogo novih. Na delo torej za poštenost našega ljudstva!

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 10. maja 1902. Po naključji mi je prišlo v roke glasilo naše, za trpeče delavstvo „jako sočutne intelligence.“ Akoravno je bil dotični list že od 15. avgusta 1901. vendar kakor delavec ne morem zamolčati velike ljubezni in skrbi, ki odseva iz dotične številke „Jednakopravnosti“ do nas delavcev. Mej drugimi budalostmi je članek z naslovom: Naše zdravstvene razmere. — V tem članku se najprej huduje znano inteligentno človeče nad erarjem, da ne zida delavskih hiš na pravem prostoru. No, mi delavci bi tudi raje videli, da bi se zidalo iz zdravstvenih ozirov na bolj primernem kraju; toda bolje nekaj, kakor nič, in akoravno je le „kasarna“; tako imenuje „Jednakopravnost“ naše rudarske hiše. Zakaj nam pa občina ne zida delavskih stanovanj? Vse se napravlja velikomestno, zakaj se pa tudi v tem oziru ne posnema velikomestnih občin? Koliko delavskih hiš postavijo občine, pri katerih odločujejo možje, ki imajo kaj usmiljenja do delavca trpina. Kaj pa pri nas? Mesto da bi se hiše zidale, se pa prav drago kupujejo, in kakor čujemo, jih bo c. kr. erar podrl. Kam bodo šli stanovalci, delavci iz iz teh hiš, ker je itak že vse prenapolnjeno?

V velikem strahu do svojih, pred tifusom se tresočih pljuč, piše dalje: „V ločilnici, takozvani „bašariji“, ki leži sredi mesta, jo nek „ekshaustor“, kateri bljuje cel dan s cinobrom in živim srebrom mešan prah na glavno cesto mesta. Pasantje naj ta prah požirajo. Uboga pljuča. Zato toliko bolnih. (?) Ta za ljudstvo celo nezdrav prah pa gotovo ni brez vrednosti. Kje drugje bi ta prah zbrali, kar bi se gotovo izplačalo, seveda pri nas ne.“ Ker je imenovani „ekshaustor“ za nas delavce velikega pomena, a gosposkemu dopisniku „Jednakopravnosti“ tako na poti, moramo si ga nekoliko ogledati. V „bašariji“ je oddelek, kateri melje rudo. Ta drobno zmleta ruda se nabira v takozvano „sito“, katero se vrti celih 10 ur na dan in siplje kakor moko zdrobljeno rudo v spodaj nastavljeni „vagon“. To sito obsega jako majhen prostor in še ta je ves obzidan in zagrajen, da se tako ves prah vjame in le mala vrata so napravljena, skozi katera se podstavlja pod „sito“ prazen, oziroma odstavljajo, odpelje polni vagon; ta vrata so pa vedno skrbno zaprta. Kdor je katerikrat videl tako napravo, si lahko predstavlja, kakšen strašan prah napravlja vedno se vrteče „sito“ z rudo. In v ta majhni prostor, v katerem vsled tolikega prahu še luč ne gori, mora hoditi ves dan mlad 14 do 16 let star delavec, da zravna v „vagon“ se vsipajočo rudo. Koliko mladih ljudi si je morebiti ravno pri tem, v toliki množini požrtem prahu pokvarilo za vedno svoja pljuča. Tak delavec izpljuvava iz sebe črno, kakor saje, kar sem tudi sam izkusil. To hudo stanje delavcev je trajalo dolgo vrsto let, ne bi se bil kdo zmenil za nje. Lansko leto pa je slavni erar vendar prišel do spoznanja, da je treba v tem oziru kaj ukreniti, s čemur bi bilo delavcu pomagano. Napravil je toraj erar nekaj „ekshaustor“, to je ventilacija, katera vleče prah izpod „sita“ in ga visoko pri podstrešji bašarije na prosto daje. S tem je mlademu delavcu pod „sitom“ veliko pomagano. Mi smo slavnemu erarju hvaležni za to napravo. Toda znani, od delavskih žuljev se živeči gospodi okoli „Jednakopravnosti“ ta naprava ni všeč. Najpreje se pritožuje, da „ekshaustor“ bljuje cel dan s cinobrom in živim srebrom mešan prah na glavno cesto mesta. Akoravno nisem študiral visokih šol in ne posedujem mature, vendar se predrzmem trditi nasproti učenemu dopisniku „Jednakopravnosti“, da „ekshaustor“ niti trohice živega srebra ne potegne seboj in ga tudi ne bljuje na mimoidoče,

cinober napravlja še le v tovarni iz žvepla in živega srebra, in jaz menim, da „ekshaustor“ nima toliko moči, da bi iz tovarne vlekel cinober in ga pri bašariji na ljudi bljuval. Ako se bojite, da bi zboleli in se vam smilijo vaša uboga, liberalna pljuča, ko storite le par korakov mimo „bašarije“, tedaj bi vam svetoval, da hodite raje po Rožni ulici; nikdo vas ne bo na glavni cesti pogrešal.

V svoji visokošolski učenosti se predrzne ta gospoda erarju kar narekovati, „da naj se ta prah raje skupaj zbira, kar bi se gotovo izplačalo.“ Dolgo vrsto let se je ta prah skupaj zbiral pod „sitom“ in pa na delavčevih pljučih. Erar je pa vendar slednjič izprevidel, da se to ne izplača toliko, v kolikor delavcu škoduje.

Upamo, da se slavni erar ne bo udal vašim nespametnim zahtevam in bo to napravo, ki je nam delavcem v korist, še dalje ohranil; kajti trditev, da je ta naredba škodljiva za mimoidoče, je neresnična, ker „ekshaustor“ piha s tako silo, da nese ves prah daleč čez cesto. Ali menite, da mora na ljubo vašemu olepševalnemu društvu izginiti vse, kar se vam ne dopade, in akoravno je nam delavcem v veliko korist? Delavci, volivci! Občinska volitve bomo imeli letos, zapomnite si dobro, da gospodi okoli „Jednakopravnosti“ ni všeč, da se je neznosno stanje vaših sinov v „bašariji“ nekoliko izboljšalo.

Bivši „bašerajevec.“

Politični pregled.

II. K. Wolf in sladkorni kartel je naslov knjižici, katero je izdal A. Hlavička, ki je odkril svetu, da je bilo Wolfovo glasilo podkupljeno gledé stališča napram kartelu sladkornih tovarnarjev. Ta odkritja Hlavičkovo so Wolfa bridko zadela in je v svojem glasilu označil Hlavičkova odkritja kot maščevalni čin bivšega odpuščenega uradnika sladkornega kartela. Hlavička pa v svoji brošuri navaja nova dejstva, ki vsekakor označujejo Wolfa, apostelna „proč od Rimovcev“ v jako lepi luči. Dokazal je Hlaviček, da je prostovoljno odpovedal svojo službo, ker ni mogel več gledati na kak način so sladkorni baroni združeni v kartel izkoriščali ubogega kmeta pri nakupu repe in pa kupce pri prodaji sladkorja. Prav kratko se je v tej zadevi Wolf opravičil s tem, češ, sladkorni kartel podkupil je z 12.000 kronami Wolfovega prijatelja in oskrbnika, Guttmanna, od katere svote je le ta 8000 kron izročil v uporabo listu. Niti z besedo se to dejstvo ne opraviči in niti z jedno besedo se ni grajal Guttmann zaradi tega. Wolf že ve zakaj ni celo leto prineslo Wolfovo glasilo niti besede o sladkornem kartelu, akoravno je napovedalo razprave o tej stvari. Sploh se je Wolf zagovarjal, da mu o tej lepi kupčiji ničesar ni bilo znanega. Pa tudi ta Wolfov zagovor Hlavička ovrže. Bil je Wolfov osebni prijatelj; znana sta bila 21 let. Svečana lani šel je Hlavička k Wolfu in mu natančno razložil postopanje sladkornega kartela napram kmetom. Hlavička je sam kmečki sin in zato ga je bolelo videti, kako se kmet vsled kartela odira. Hlavička je imel v Wolfa zaupanje, smatral ga je zaščitnikom zatiranih in nadejal se je, da bode Wolf z vso gorečnostjo v svojem glasilu proti izkoriščevancem nastopil. Wolf se je tudi zanimal za stvar, zlasti je poizvedoval, kake svote je kartel plačal posameznim časopisom za molk o tej stvari. Ko Wolfovo glasilo ni niti najmanjše besede črhnilo proti sladkornemu kartelu, zjasnilo se je tudi Hlavičku in razkrinkal je stvar. Konečno pozivlja Hlavička Wolfa, naj ga toži, ker je svoje trditve pripravljen dokazati tudi pred sodnijo. Ubogi Wolf lastni prijatelji ga zapuščajo; ubogi „proč od Rimovcev“, smilijo se nam in njih apostol!

Preganjanje Poljakov v Nemčiji. Te dni so izgnali iz Poznanja dva poljska pevca, avstrijska podanika, ker sta sodelovala na nekem sokolskem koncertu. Dali so jima le 12 ur odloga. To je naravnost kruto. Iz vseh poročil je razvidno, da hoče nemška vlada še poojstriti svojo poljsko politiko. Z vsem nasiljem hoče povspeševati naseljevanje nemških kmetov med Poljake. Za letos hoče zahtevati zopet 100 milijonov v ta namen, drugo leto pa zopet novih 100 milijonov. Tako dela Nemčija z vsemi in

najnemoralnejimi sredstvi na uničenje poljskega življa, dočim ne ve navesti niti enega dokaza za to, da bi se Poljaki vedli načinom, ki bi bil nevaren za državo. Edino, po čemer stremé, je: ohranitev svoje narodnosti...! In gorje avstrijskemu Poljaku, ki se je drznil priti čez nemško mejo in pokazati tam, da je Poljak! Takoj ga izganjajo kakor psa. A če bi hotel kdo prigo-varjati takemu krutemu postopanju, zavračajo ga, da je to notranja stvar Nemčije, v katero utikati se nima nikdo pravice. Tu mora veljati princip neumeševanja. Ista nemška vlada pa, ki vedno oteplje okolo sebe s tem principom proti drugim, se sama najnesramneje utika v naše avstrijske razmere, pošilja sem doli čez mejo svoje emisarje in je hitro vsa v ognju, če bi avstrijska vlada le en las skrivila kateremu teh hujskačev in pruskih propagandistov!

„Le Mouvement Macedonien“ se imenuje list, kateri je začel izhajati v Parizu, ter se peča, kakor že povedano v naslovu, z macedonskim gibanjem. Izhaja po dvakrat na mesec. Šef-urednik je Simon Radev, urednik Vladimir Doline. List je, kakor vidimo iz doposlane nam številke, dobro urejevan ter ima polno poročil iz raznih krajev Macedonije, Srbije in Armenije.

Spreobrnjenje srbske kraljice Natalije h katoliški veri vzbudilo veliko pozornost. Kraljica je še v pravoslavji bila velika častilka Mater božje. Zlasti rada je čitala knjige, ki so govorile o Materi božji. Obiskala je tudi Lurd, kjer so jo globoko ganili tam vršeti se čudeži. Naročila si je list, ki poroča o lurskih čudežih in katerega urejujejo zdravniki. Vedno bolj je spoznavala resničnost katoliške cerkve in storila je odločilen korak pri slavnem papežu Levu XIII. sprejeta je bila s kraljevimi častmi. Nekateri „gotovi“ listi so kričali, da se kraljica Natalija misli močiti, toda novejša vesti to vest zanikujejo. Naj bi odločen korak prepričane in mnogo skušene kraljice rodil med njenimi še nepokvarjenimi brez lastne krivde v zmoti tavajočimi Rusi in njenimi podložniki Srbi mnogo posnemovalcev.

Domače novice.

Shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani. V soboto zvečer, dne 17. maja ob pol 8 zvečer koncert pevskega društva „Smetana“ iz Plzna v veliki dvorani „Narodnega doma“; po koncertu komerz v „Sokolovej“ dvorani „Narodnega doma“. V nedeljo, dne 18. maja: ob 6. zjutraj sestanek v „Zvezdi“ na Kongresnem trgu. Točno ob pol 7. odhod na Gorenji Rožnik, kjer bode ob 7. maša. Po maši zajutrek v Persinovej gostilnici. Ob pol 9. odhod v Ljubljano čez Česki vrh in mimo razgleda v gozdu podturenske grščine. Ob 9. dopoldne zborovanje v veliki dvorani „Mestnega doma“. Po zborovanju odidejo gg. časnikarji v treh oddelkih k obedu v gostilnico pri „Zvezdi“, v hotel Lloyd in v Hafnerjevo pivnico. Ob 3. popoldne sestanek v „Mestnem domu“ od koder gredo gg. časnikarji v več oddelkih ogledovat Ljubljano in — če preostane kaj časa — tudi bližnjo okolico. Ob 7. zvečer banket v veliki dvorani „Narodnega doma“. V ponedeljek dne 19. maja: ob 6. zjutraj sestanek v kavarni „Evropa“ in od tod točno ob pol 7. odhod na južni kolodvor k vlakom, ki odide ob 7.05 zjutraj na Gorenjsko. Ob 9.14 dopoldne prihod na Javornik, odkoder gre vsa družba peš do doaravskega Šuma in odtod skozi Vintgar do Žumrove gostilnice, kjer bo prirejen zajutrek. Popoldne se vsi izletniki odpeljejo z vozovi, ki bodo zanje pripravljeni, na Bled. Ondi slovesen sprejem, vožnja po jezeru in poset otoka. Točno ob 3. popoldne skupni obed v jezerskem salonu „hotela Toplice“. Ob 6. popoldne odhod z Bleda na kolodvor v Lescah peš ali z vozovi, kakor bo komu ugajalo. Ob 7.18 odhod v Ljubljano, kamor dospe vlak ob 8.51 zvečer. Potem sestanek v „Narodnem domu“. V torek, dne 20. maja: ob 5.58 zjutraj odhod z južnega kolodvora v Postojno, kamor prispe vlak ob 7.27. Po slavnostnem vsprejemu zajutrek v hotelu pri „Ogrski kroni“. Ob 9. dopoldne ogledovanje svetovnoznane jame. Ob pol 1. popoldne obed v hotelu pri „Ogrski kroni“. Ob pol 3. popoldne odhod na kolodvor, odkoder se poštni

vlak odpelje ob 3.01 in dospe v Trst ob 5.35 popoldne. — Člani časnikarskega odbora spoznati bodo po belomodrorudečih kokardah pod srebrnim peresom: člani mestnega sprejemnega odbora po belozelenih kokardah; člani „Slovenskega planinskega društva“ pa po belomodrorudečih kokardah po znaki tega društva.

Dr. Tavčar se na Dunaju rad baha, kakor bi bil on zastopnik slovenskega ljudstva, a dejstvo je, da je njegova stranka pri vseh volitvah grdo pogorela. Na tisoče glasov so ostali njegovi kandidati za našimi v manjšini. Izmed njegovih kandidatov so zmagali v mestih samo trije z pičlo večino okoli 30 glasov s pomočjo Nemcev in uradnikov. Neodvisni volivci obrtniki in posestniki so na naši strani, na strani krščanskih in slovenskih načel! Tavčar s svojim Plantanom ostaja vedno bolj osamljen!

Naši poslanci. Poslanec dr. Šusteršič je interpeliral vlado zaradi tega, da se dopuščajo kaznjenci pri selitvenih delih. V odseku za podporo je predlagal dr. Šusteršič, da se naj da podpora pogorelcem v Zdenski vasi in bedo trpečim prebivavcem ljubljanskega barja. Glede Zdenske vasi je ministerstvo ukazalo deželni vladni novo preiskavo. Barjanom se da podpora. Poslanec dr. Žitnik je vložil nujni predlog za podporo prebivalstvu v Vremah zaradi toče. Poslanec Pogačnik je v drž. zboru v daljšem govoru razpravljal o železniških razmerah na slovenski zemlji. Najprej je zahteval, da se vse pristojbine privzamejo k pokojnini železniških uslužbencev, da zlasti nižji uslužbenci ne bodo prisiljeni, si v pokojno iskati stranskih zaslužkov, da morejo živeti. Nato je razpravljal o postajah in kolodvorih, zlasti o ljubljanskem držav. kolodvoru. Ostro je prijel na želez. ravnateljstvo v Beljaku, katerega ne vodijo glede Ljubljane toliko obratnotehtnični, kolikor nemškonacionalni oziri. Grajal je postopanje stavebnih podjetnikov pri predorih, kateri proti obljubi železniškega ministerstva sprejemajo tuje delavce namesto domačih. V tem oziru je predlagal ostro resolucijo. Govoril je dalje za postajo Rečica na bohinjski progi in za zvezo železnice Celje-Velenje z železnico Ljubljana-Kamnik. Sledilo je govoru živahno odobravanje.

„Narodova“ taktika. Da „Narod“ dan za dnem napada duhovščino, to je znano in tega ne bomo povdarjali, tako kot liberalci svojo trditev, da je klerikalizem največja nesreča za vsako ljudstvo, katero so morali liberalci že v tisočih varijantah požreti, mi opozorimo samo na to, da je „Narodova“ taktika taka, vsakega človeka, ki se postavi v boj proti liberalizmu, popolnoma moralno ubiti. Toliko časa napadati, da bode zgubil pogum — to je namen „Narodove“ pisave. Že dve soboti zaporedoma je v uvodnih člankih razložil in komentiral Ferjančičevo in Koblarjevo pravdo. Pri vsem tem ima namen samo ta, postaviti našo duhovščino v najslabšo luč. Tudi v poročilih o državnem zboru molči o vseh stvarnih debatah in govorih, če pa kak Vsenemec le besedo zine o katoliški cerkvi, ali kakem posameznem duhovniku, tedaj „Slovenski Narod“ to doslovno navede. „Narodov“ namen je torej prozoren. Toda mi smo prepričani, da bode prej konec „Narodovih“ napadov in njegove surovosti, kakor odločnosti in poguma slovenske duhovščine!

„Tendencijozna znanost.“ Kakor znano, bo izdala Leonova družba zgodovino Slovencev in list „intelligence“ je pozdravil to veselo novico s temi-le besedami: Družba, ki goji znanost na katoliški podlagi, to se pravi tendencijozno, ta gotovo ne bo ničesar storila, da bi slovenski narod izvedel, kako ga je katoliška cerkev v minolih stoletjih spreobračala in ubijala. — Pozna se, da se „Slovenski Narod“ objektivne zgodovine boji. On misli, da mora biti vsaka knjiga pisana v tistem duhu, kakor je pisan list za slovensko inteligenco, namreč prepojena sovražnih napadov na katoliško cerkev in duhovščino. No, potrebno je, da Slovenci čujemo nepristransko sodbo o slovenski reformacijski dobi!

Čudež se je zgodil v uredništvu „Narodovem“. Bili so časi, ko je liberalno glasilo dan za dnem napadalo naš list ter mu dajalo čudne priimke.

Sedaj je „Narod“ že precej časa — tiho. Nobene besede ne zine niti v obrambo dr. Tavčarja, Plantana itd. Samo parkrat je vzdihnil, da so liberalci sami tako neprevidni (to je letelo na dr. Trillerja, Lenčeta in druge), da podajajo gradiva za Štefeto kuhinjo. Vidi se, da mi dobro izprašujemo nekaternikom njihovo kosmato vest, in govori se, da je dr. Tavčar vsako soboto jako slabe volje.

Miroslava Vilharja spomenik. Doprsni kip tega pesnika vlit v bron, izdelal je dovrščeno domači umetnik kipar g. Al. Repič na Dunaju. Kip je sedaj v Postojni — kjer bode tudi spomenik tega znamenitega narodnega pesnika stal — in bode za binkošti razstavljen. Nihče naj tedaj ne zamudi prilike ogledat si povodom obiska sloveče Postojnske jame tudi Miroslav Vilharjev kip, na kar tu posebno opozarjamo.

Dr. Hudnik bo za nepravilnosti v svojem odvetniškem poslovanju moral plačati 600 kron. Tako je odločilo najvišje sodišče.

Doslednost in „Gorenjec“. O novomeškem Neslanecu, ki včasih pokrmí tudi lačne predale „Gorenjca“, se lahko reče: kakršna glava, take besede: Logike ni v glavi, ne v besedah, in tedaj tudi doslednosti ne v njegovih spisih. Dosleden je le v tem, da vse graja, kar je v zvezi z duhovni, ako misli na duhovne, pa prav isto — hvali. Kolikokrat je že naslikal Neslanec v „Gorenjcu“ minule čase kot silno grozne, opisal s krvjo muko in stradanje kmetov pod nikdar sito duhovsko vladjo, in hvalil le sedanji napredek, ki je rešil kmete s pomočjo nove šole! In vendar je bilo, ako smemo verjeti besedam v zadnjem „Gorenjcu“, vse to grajanje prejšnjih časov le — humbug. Zlati časi so bili samo v temnem srednjem veku! „Gorenjec“ piše: „Imeli smo na Kranjskem posamezne pokrajine, koder je kmet še v nedavnem času izhajal, ker je imel silno majhne potrebe in ni poznal razkošja. Davkov ni bilo skoraj nič; za nekaj dvajset je kmet dobil dobrega posla; odrasli otroci so ostajali doma in pridno pomagali; platno ali sukno se je doma pridelovalo ali izdelovalo ali zamenjevalo za kaj drugega; krojač in čevljar sta prišla v hišo v „štiro“ ter sta dobila za delo „hrano“, ki je niti upoštevati ni bilo, in borno plačo, največkrat niti v denarju, temveč v pridelkih. Stroškov v denarjih tak kmet ni veliko imel, in kar jih je imel, jih je lahko pokrival z dohodki od prodaje svojih pridelkov, bodisi žita, vina ali živine, ki so imeli razmerno dobre cene, kajti gotov denar je imel takrat veliko vrednost. Varčni in pridni kmetje v teh pokrajinah niso le izhajali, temveč so še kaj prihranili. Bili so res zlati časi! Nebroj trgovcev in prekupcev, tudi kmetskega stanu, je trgovalo s prekmorskim blagom, z žitom, z vinom in z deželnimi pridelki ter izdelki. Ob glavnih prometnih cestah so bile velikanske gostilne, in po njih je vrelo veselo življenje, po velikih skladiščih se je zbiralo blago za prekladanje in v deželi so bile velikanske zaloge žita. Kmetovalec je izlahka služil na cesti denar, ali pa opravljal pripravo čez klance in „vlak“ na Savi. Takrat so ljudje bogateli in vsa premoženja v gotovini, v kolikor se dandanes še nahajajo v deželi, so večinoma ostanki tistih časov.“ Tako „Gorenjec!“ Pozabil je dostaviti: Glejte, tako je bilo v deželi, dokler so tu bivali sami tumpasti klerikalci!

Iz Kranja nam piše g. kamnosek Jeglič, da se je „Gorenjec“ prav po nepotrebnem z bučo zaletel v njegovo škarpo. Dopisniku „Gorenjca“ se svetuje, da naj gre, če hoče imeti razgled na kranjske škarpe, na Huje, tam bo videl nekaj za življenje nevarnega kinča in duhal v poletnem času čez Kokro tja vijolice. Sicer je pa znano, da „Gorenjčevemu“ dopisniku ni prav nič mar Jegličeva škarpa, pač pa Jeglič sam, ki noče trobiti v rog prismojenih liberalcev. In Jeglič je mož! Ne spreobrnejo ga niti sumničenja, niti surovosti „Gorenjčevega“ urednika.

Iz Kranja se nam piše: Skupila jo je v „Gorenjcu“ mestna godba in njen predsednik gosp. Karol Florian, ki noče biti pokoren sluga Pirci in Kokalju. Da bi pokril svojo surovost, katere se menda ni nalezal od „bratranca“, ampak mu je že prirojena, očita „Gorenjec“ Florianu, da ima premalo takta. Jezica je, kar

se Pirca in Kokalja tiče, utemeljena. Čemu pa niso hoteli godci spremljati slavnih junakov k sv. Joštu! Pirc resno misli, da je mestna godba tropa kužkov, ki mora gosti, kadar se zasliši njegov bombardon. Pa se je enkrat nekoliko opekeli! Ljudje, ki so godbo spravili v dolgove in jo potem zapustili, tako sodijo pametni ljudje, nimajo več pravice biti njeni poveljniki. Godba je meščanska, pa ne orodje znane klike. Pirc je napravil neumnost kot liberalci, ko se je spravil nad godbo ter s svojo farbo onečedel njo in njene ga načelnika. Kdo bo boben vlekel, bo Pirc že še videl. Meščanstvo je njegovih šal sito.

„Narodova“ konfuznost. V sobotni številki je priobčil „Narod“ v dnevnih novicah vest, da se je neki zblaznjeni človek izdal v Badenu za mehiškega cesarja. Par notic pozneje pa ima isto notico skoro z istimi besedami. Pozna se, da so v „Narodovem“ uredništvu čisto konfuzni. Nam se le to čudno zdi, zakaj piše „Narod“ tako rad in tako obširno — o norcih!

Dr. Šusteršič in liberalci. „Narod“ hoče na vsak način nas prepričati, da je to v veliko korist liberalcev, če ostane dr. Šusteršič na čelu „klerikalne“ stranke. Mi pa vemo, da liberalci vedno drugače govorijo, kot misli, torej je faktično resnica, da je dr. Šusteršič le na škodo liberalne stranke na čelu „klerikalni“ stranki. „Narod“ bi vsekako rad, da bi dr. Šusteršič izročil orožje komu drugemu, da bi potem liberalna pšenica tem bujnejše rasla, toda mi vemo, da se to ne zgodi. Liberalci so sicer storili vse, kar so mogli, najeli so celo Vsenemce, našega naroda največje nasprotnike, da bi dr. Šusteršiča umčili, pa narod naš se ga je tembolj oklenil!

Sprava. Ker je v zadnjem „Gorenjcu“ g. Ciril Pirc gospoda Karola Florian na tako „fin“ način učil takta, se je dozvetni g. Karol Florian hitro tolikega „finega“ in „taktega“ vedenja naučil, da je — kakor se po Kranju zatrjuje — sklenil z g. Ciril Pircem odkritosrečno spravo in sicer pod sledečimi pogoji: Kadar bo prihodnjič „Gor. Sokol“, čegar starosta je gosp. Ciril Pirc, javno nastopal, bo g. Karol Florian, predsednik godbe, pred „Sokolom“ vozil boben; kadar bo pa godba javno nastopala, bo starosta „Sokola“ in dež. poslanec g. Ciril Pirc pred godbo preobračal kozolce!

Jedro vsenemške politike. Mariborski knezoškof Napotnik je kupil v Mariboru za 38 tisoč kron neko Ehrenbergovo posestvo. V tem posloju bode imelo zavetišče „Katoliško delavsko društvo“ in razne druge slovenske naprave. Vsled tega pa sedaj vse nemškonačionalno časopisje strahovito kriči, češ, da je nemštvo Maribora v nevarnosti ker dobi ondi zavetja „klerikalna“ trdnjava. — Torej, kar je katoliškega, verskega v Slovencih, to je v nevarnost Vsenemcem a nič drugemu. To bi si morali vsi oni, katerim je do našega narodnega obstanka, dobro zapomniti: da ne „naprednost“ ali liberalizem v Slovencih marveč katoliško prepričanje istim je v strah našim sovražnikom.

Odličen gost v Ljubljani. Te dni se je mudil v Ljubljani znameniti francoski publicist André Chéradame, da se pouči o narodnem življenju in o političnih razmerah na Slovenskem ter da seznani francoski narod s Slovenci. Citatelji našega lista se gotovo še spominjajo tega imena, ker smo se že parkrat zelo obširno bavili s tem Slovanom prijaznim Francozom in njegovimi publikacijami. Priobčili smo bili na pr. v posnetku prevod Chéradamove polemike proti „Fremdenblattu“, glasilu ministra Goluchowskega, katera se je priobčila v listu „La Pensée Slave“.

Zahvala. Odbor godbe „Prostovoljnega gasilnega društva v Kranju“ se zahvaljuje gosp. Ivanu Zupanu, posestniku in usnarju v Kranju za naklonjenih 50 kron, katere je plačal gosp. Leopold Puhar, kamnosek v Kranju, za odstop tožbe proti njemu radi razžaljenja časti.

Pogovor med klerikalcem in liberalcem. Nekje na Gorenjskem vršil se je tale pogovor, ki ga doslovno navedemo. Klerikalec liberalcu: „Kako je v vaši fari v političnem oziru?“ „Pri nas so štiri stranke: liberalna, klerikalna, demokratska in tovarniška.“ „Kateri stranki pa

vi pripadate?“ „Narodno-napredni.“ „V kakem oziru pa je vaša stranka narodna, če pošlje dr. Schafferja v deželni šolski svet in če ponuja kompromis glede Celja?“ „Ja, dr. Tavčar je že marsikakega kozla ustrelil in ga še bo!“ — Ali slišite gospod dr. Tavčar sodbo iz ust svojega pristaša?

Vseučiliški zbornik obsegajoč okrog 25 tiskanih pol, ki sta ga sestavila J. Polec in B. Senekovič, izide o Binkostih. V knjigi je opisana zgodovina vseh bojov za slovensko vseučilišče ter obsega velik kos naše kulturnopolitične historije.

Nova gorenjska železnica. Zgradba obeh gorenjskih tunelov je oddana in s tem rešena jako važna zadeva. Delo pri bohinjskem predoru napreduje hitro: predor bo 6300 metrov dolg, sedaj je odkopanih 1300 metrov. Dela kakih 900 delavcev, a njih število se pomnoži v kratkem na 1500, poleg teh bo delalo še kakih 400 kamnosekov.

Slovenska zmaga na Koroškem. Pri volitvi župana v Prevaljah je bil dne 10. t. m. izvoljen z 10 proti 8 glasovom Slovenec, g. Pristov. Živel! zavedni volilci!

Novo politično društvo. Pri mnogobrojni udeležbi gospode in kmetov se je te dni ustanovilo „Politično društvo za istrske Hrvate in Slovence.“ Predsednikom je bil izbran soglasno državni poslanec Spinčič.

Nagla smrt. V nedeljo okoli poludneva je umrl nagloma v Trstu voditelj tamkajšnjih laških socialstov Karol Učekar. Po nekem shodu je šel s prijatelji v gostilno, kjer se mu je pretrgala srčna žila, ko je nesel kozarec vina k ustom. Bil je takoj mrtev. Učekar je bil po poklicu črkostavec ter je delal v Lloydovi tiskarni. Star je bil 47 let. Učekar je bil velik organizator socialne demokracije v Trstu; po narodnem mišljenju je bil pa ultra-Italijan.

O „Matci Slovence“ je napisal mladi hrvatski književnik Stjepan Radić v praških „Národních Listých“ prav zanimivo razpravo.

Tatvina v rojanski cerkvi. V petek so udrli tatovi v rojansko cerkev. V zakristiji so zazrli in razmetali cerkveno obleko. Kelihu, ki je bil že pripravljen za sv. mašo, so odtrgali in odnesli zlato kupo. Odprli so predal, iz katerega so pobrali kakih 10 kron. Potem so siloma odprli vrata, ki vodijo v presbiterij. Odprli so tabernakelj in vzeli funulo, v kateri je bila velika particula; ciborij in Najsvetejše so pustili raztreseno na eni stolici pri zakristiji. Bili so tudi pri altarju Matere božje. Postavili so si stopnico do kipa Matere božje in pobrali iznad kipa vso zlatnino — vredno kakih 120—140 K. Pri vratih zakristije so pustili še goreti dva svečnika. Tudi so se našli za cerkvijo v blatu štirje ključi, jako čudno izdelani.

„Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko.“ Izšla sta 1. in 2. sešitek „Izvestij“, ki obsegata te-le članke: Viktor Steska: Janez Čandik, slovenski pisatelj, † 1624. — M. Slekovec: Duhovniki, rojeni v kranjski župniji. — Franc Hauptmann: O pokolenju Jurija barona Vege. — A. K.: O jezuitskem kolegiju in cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. — Urednik „Izvestjem“ je dekan Koblar.

Drobne novice. Novi stolni prošt v Ljubljani. Dunajska „Wien. Ztg.“ je objavila te dni imenovanje preč. g. semeniškega ravnatelja prelata dr. Ivan Kulavica za stolnega prošta ljubljanskega. — Delniško stavbeno društvo „Union“ se snuje v Ljubljani. Pravila so se predložila c. kr. deželni vladi v odobrenje. — V torek ob 1. uri 10 minut popoldne so čutili v Zagrebu močan potresni sunek, ki je trajal le kratek čas. — Poročil se je v četrtek g. Viktor Acceto, sin stavb. podjetnika g. Val. Acceto, z gđ. Terezijo roj. Trtnik. Čestitamo! — V Podkrajju na Vipavskem zmagala je pri obč. volitvah dne 13. t. m. katoliško narodna stranka v vseh treh razredih. Liberalizmu se majejo tla. — V sredo je nek 60letni posestnik iz Most prišel v gostilno „pri Žerovcu“. Menda je lazil že nekaj časa za 20letno natakario Margareto Erzen, ki ga ni uslišala. Poslal jo je okoli 11. ure za 5 kr. sira k Rögerju ter ji potresel na sir neko stvar. Dekle je sir zavžilo, okoli 12. ure pa so jo prijeli krči ter je pričela bljuvati. Pripejlili so jo v bolnico, kjer se že bolje počuti. —

Železniški uradniki državne železnice dobe bluze, ki jih bodo morali nositi pri izvrševanju svoje službe. — Za hitrejšo vožnjo na dolenjski progi bodo menda vendarle poskrbeli. V to svrhu se vrši na predlog železn. ravnateljstva v Beljaku v dneh od 3. do 6. komisionalni ogled. — Hrvaško gledališko društvo „Demeter“ se je ustanovilo v Zagrebu. Društvu namen bo zagrebškemu gledališču poleg drame ohraniti tudi opero. — V domovino na obisk iz Amerike pride č. g. Fr. Rant. — Akcijska družba „Leykam Josefthal“ izkazuje v preteklem letu 272.269 kron dobička. — „Wiener Ztg.“ objavlja postavbo z dne 27. aprila t. l. o osnovanju stanovskih zadrug za kmetovalce.

O kranjski godbi smo dobili več dopisov, ki se vsi skupaj strinjajo s tem, da je sedaj godba v pravih rokah. — Na surovi napad „Gorenjca“ že še povemo prihodnjič, ko priobčimo dopise.

Opozarjamo na inserat trgovca gospoda J. Korenčana. Prepričani smo, da bo svojim odjemalcem pošteno postregel, zato ga priporočamo.

Poljak o Slovencih. Urednik poljskega lista „Dziennik polski“, dr. Ostaszewski-Baranski v Lvovu je napisal in v svojem listu objavil vrsto člankov o Slovencih. V teh člankih se bavi s slovensko zgodovino, književnostjo in s slovenskimi razmerami na splošno. Omenja tudi velikih zaslug Poljaka Emila Korytko za slovensko slovstvo. Članek ima namen z ozirom na časnikarski shod seznaniti svoje rojake s Slovenci in njihovimi razmerami. — Iskrena hvala gosp. pisatelju!

Vspored koncertu češkega pevskega društva „Smetana“ iz Plzna, ki se vrši danes zvečer v „Narodnem domu“ bo naslednji: 1. Fr. Gerbič: „Zdravljica“, moški zbor. 2. Pavel Křižkovsky: „Utonula“ (Utopljenka), moški zbor. (Drugo vsporedovo točko je pelo društvo pri mejnarodnem pevskem tekmovanju v Bruslju in sedmo pri tekmovanju v Parizu). 3. Laurent de Rille: „Prisaha lesa“, (Gozdna Prisega; društvu posvečen moški zbor s tenorovim solo. 5. Jan. Malat: „Zpeyv lidu Českeho“, (Češke narodne pesmi), moški zbor s klavirskim spremljevanjem. 6. a) Josip Klička: „Ja v snach Te videl“, (V snu sem te videl), moški zbor, b) J. B. Foerster „Oráč“, (Oráč), društvu posvečen moški zbor. 7. Hynek Palla: „České tance“, (Češki plesi), moški zbor. — Zbore vodi društveni pevovodja g. B. Benes.

Mesto k poroki v grob. Janez Kalan iz Križne gore pri Stari Loki si je izbral nevesto M. Vilfan iz Stare Loke. Poroka bi se imela vršiti v ponedeljek. Vse je bilo pripravljeno za svatbo, oklicana sta bila že dvakrat. V soboto bi imeli voziti njegovo balo na dom neveste, pa so njemu peljali kršto na zadnje bivališče. V ponedeljek je imela biti svatba, a namesto da bi stal z nevesto pred oltarjem, da bi se poročil, počival je v krsti sredi cerkve in zvonovi mu niso peli k poroki, marveč so mu zvonili žalno pesem za zadnji pozdrav. Niso se mu glasili glasovi veselih svatov, pač pa jok neveste in drugih.

Razne stvari.

Mesto St. Pierre na otoku Martinique v Ameriki, last Francije, je vulkan pokončal. Sprva se je sodilo, da je poginilo 25.009 oseb, sedaj se pa poroča, da znaša število mrtvih okoli 40.000. Rešilo se je baje komaj kakih 20 oseb. V pristanišču je zgorelo 18 ladij z vsem, kar je bilo na njih. Z vulkanom se je pojavil zajedno grozovit potres, vsled česar je prav vse pokončano. Katastrofa je podobna oni zgodovinski, pri kateri sta bili zasuti Herkulanum in Pompeji. Tudi na otoku sv. Vincenca, ki šteje 50.000 prebivalcev, so se pripetili vulkanični izbruhi. Ozračje je polno lave in gorečega pepela, kateri užiga poslopje, kamor pade. Otok Martinique je eden največjih otokov v otočju Malih Antilih, ki se nahajajo v Indiji, t. j. skupno vse otočje, ki se nahaja v zalivu med severno in južno Ameriko. Vulkan Mont Pellée, katerega so že 50 let smatrali pogašenim, je začel zopet

bruhati in je mesto Saint Pierre (Sên Pier), ki se nahaja ob njega vznožju, uničil popolnoma. Mont Pelée je visok 1350 m; na otoku Martinique pa se poleg tega nahaja še več drugih vulkanskih gor. Otok Martinique je bil našel Krištof Kolumb dne 15. junija l. 1502. — L. 1888. štel je ves otok 175.863 prebivalcev, po veliki večini zamorcev in mulatov. V francosko last je prišel otok l. 1664. — Celo mesto je razvalina, med katero leže po večini na pol naga trupla, ker katastrofa se je izvršila v jutro. Mnogo jih je hitelo proti morju, kjer so našli smrt v valovih. Vročina je bila neznosna. Sedaj so začeli mrliča zažigati, da se zrak ne okuži. Tudi guverner je žrtev katastrofe. Na otoku bi morala biti naslednjega dne ožja volitev, a oba kandidata sta skupno s svojimi volivci izgubila življenje. Učenjaki trde, da se bodo vsi ti otoki pogrezili v morje.

Skrivnosten slučaj. Praški „Katolicke Listy“ prinaša sledeče: Pri nekem zidarju v Sušici na Češkem služilo je mlado dekle z Jihobeca. Nekaj dni pred židovskimi prazniki je židovska zakonska dvojica jela služkinji dajati k večerji tudi pivo. Večer pred nepojasnenim skrivnostnim slučajem dala ji je zakonska dvojica zopet pivo, pa več kakor navadno in prisilila je krščansko služkinjo, da se je morala iti kopat. Po kopelji tožilo je dekle, da je strašno zaspano in juda poslala sta jo spat. Dekle je prihodnji dan se pozno vzbudilo in je bilo zelo trudno. Tudi jo je ena roka grozno bolela. Bila je otekla, kakor da bi bila zrezana ali opraskana! Duri spalnice, ki jih je prejšnji večer od znotraj zaklenila, bile so odprte. Akoravno slabotna in omočena, šlo je dekle na trg, toda vsled slabosti je na potu omedlelo. Ko so jo spravili zopet k zavesti, šla je k okrajnemu zdravniku dr. Juriju Breyu, kateremu je tožila o nenavadni slabosti in mu je tudi pokazala roko. Zdravnik ji je zaukazal, naj gre v bolnico. Toda dekle ni šlo v bolnico, marveč naravnost domov k svoji materi, ki jo je peljala k zdravniku dr. Kohoutu. Zdravnik je dekle natančno sprašal, preiskal in takoj telegrafično naznanil sodniji, ki sedaj skrivnosten slučaj preiskuje! Slučaj je res skrivnosten in zanimiv!

Ženska in politika. V nemškem državnem zboru se je pretekle dni razpravljalo o dopustitvi žensk pri političnih shodih. Pri tem je povdarjal pruski minister, da ne kaže to, da bi se ženskam dopustilo javno nastopiti pri političnih shodih, ker se prehitro razburijo. Povdarjal pa je, da nima nič zoper vdeležitev žensk pri političnih shodih takrat, če se jim odmeri poseben prostor za poslušati govore in če se jim od sklicateljev shoda ne dovoli političnih poročil.

Gospodična ali gospa. Gospodična dr. iuris Raschke zahteva v svojih delih, naj se odpravijo razni ženski naslovi in zahteva za ženske splošno naslov: gospa. Svojo zahtevo utemeljuje sledeče: Preosnova nagovora napram ženskam je važna v socijalnem oziru in za lastno spoštovanje žentstva. Neumnost je nadalje, da se nazivajo omožene ženske po naslovih svojih mož. Ne more li biti bolj smešno, kakor gospa doktor, gospa profesor i. t. d. In zlasti v boljših krogih so ti smešni naslovi tako navadni. In drugi lepi moderni pridevki milostljiva, cenjena itd., da človeka bole ušesa. Tako sodi ženska in z njeno sodbo se popolnoma strinjamo, samo za sedaj ne bo prav nič pomagalo, ker je ta predsodek med svetom preveč ukoreninjen in se ne bo tako hitro odpravil. Konečno pa se svet tudi ne bo preobrnil, če ostanejo stari naslovi v demokratiškem smislu bi pa bilo popolnoma prav, če se odpravijo.

Učenih žensk zasledimo veliko v zgodovini in sicer že v najstarejših časih. Že v starem veku je slovela pesnica Safo, nadalje učena Zetera Aspasia in Lais. V krščanskih časih srečamo v Aleksandriji modroslovko Hypatijo in v Rimu svete gospe Pavlo, Evstahijo in druge, katere je sv. Hieronim sam v svetopisemskih vedah poučeval. Tudi v temnem (?) srednjem veku (čujte g. dr. Tavčar) je precej veliko število učenih žensk, n. pr. opatinja Relindis, Hroswita Gandershajmska, Herrada Landspersita, Hidelgarda Bnigenška, Cassandra Fedele, Viktorija Kolona in Karitas Pirkheimer. L. 1678. je bila

na Padovanskem vseučilišču promovirana doktorjem filozofije Helena Kornaro in sam takratni papež ji je pismeno čestital. 1778. umrša Lavra Bassi bila je profesor za fiziko in medicino na vseučilišču v Bologni. Tudi v 17. in 18. stoletju imamo učene žene. Imenujmo le sledeča imena: de Levigné, de Manitenon, Stael, Swetchnie in Galicin. Iz 19. stoletja navedimo le Elizvo Kulman, Betino pl. Arnim, Dorotejo pl. Schlegel, Anette pl. Droste Hülsholl, Lujizo Pesjakovo, Pavlino Pajkovo in druge.

Od mrtvih vstal. Italijana Aleksandra Zareletta bi bili kmalu živega zakopali. Radi pijanosti so ga zaprli in je moral zato prenočiti v ječi. Ko je ječar zjutraj odprl celico, ga ni zamogel vzbuditi. Obvestil je takoj svoje predstojnike in jim je sporočil, daje jetnik ponoči umrl. Prišel je zdravnik in ta je „mrtveca“ preiskal površno, kakor se spodobi za jetniškega zdravnika. Konstatiral je smrt. Prinesli so rakev in zabili vanjo ubogega Italijana. Ko pa so nesli rakev venkaj skozi vrata, so prestrašeni nosilci naenkrat spustili nosilnico z rok, rakev pa se je valila po stopnjicah na prosto, iz nje pa so odmevali krepki glasovi italijanskih kletvic. Odprli so naglo pokrov in Zareletta je z veliko jezo dopovedoval, da ni mrtev in da si še dolgo dolgo časa ne želi pod zemljo. Poklicali so zopet zdravnika in ta je konstatiral sedaj, da je mrtvec zopet oživel. Nato je bil ubogi Italijan rešen ječe in rakve, zdravnik pa bo menda v bodoče bolj previden, kadar bo preiskaval take mrtvece.

Cvetlična razstava na Dunaju. Na Dunaju se je vršila pretečeni teden cvetlična razstava. Zanimanje je bilo splošno. Razstava je bila prav dobro obiskana. Sodniki za pripoznanje odlikovanj so že izvršili svoje delo, in razdelili odlikovanja, katera so obstojala iz velikih in majhnih zlatih in srebrnih kolajn. Tudi diplome kot znamenja pripoznanja so se večim razdelile.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Malemu obrtniku v pomoč.

(Dalje.)

IV. Strokovni tečaji izven Dunaja (potovalni tečaji) in obrtni potovalni pouk.

Mojsterski tečaji urada c. kr. trgovskega ministerstva za pospeševanje obrta so obširne in drage priredbe, v katerih se je moči izobraziti le omejenemu številu udeležencev. Zategadelj je c. kr. trgovsko ministerstvo začelo tudi izven Dunaja po pospeševalnem uradu prirejati strokovne tečaje, takoimenovane „potovalne tečaje“, povsod tam, kjer se izkaže potreba in jih je moči napraviti brez posebnih težkoč. Takih tečajev, uvedenih doslej za čevljarje, krojače moških oblek in stavbene mizarje, je bilo do konca leta 1900 74. Udeležilo se jih je 2289 rokodelcev.

Enostavnejši od mojsterskih tečajev. imajo potovalni tečaje manj obsežen učni načrt, trajajo manj časa in so pristopni vsem v kraju nastanjenim mojstrom in pomočnikom, izključeni so pa od njih učenci. Skupni pouk je popoldne ali zvečer. Dopoldne obiskuje potovalni učitelj delavnice udeležnikov tečaja in daje nasvete v praktičnem oziru.

K pokritju stroškov naj pripomorejo tudi krajevni činitelji, praviloma s tem, da dajo na razpolago učno dvorano. Državnih ustanov za te tečaje ni, v mnogih primerih so pa pristojni deželni odbori in pristojne trgovske in obrtne zbornice z majhnimi ustanovami olajšali udeležnikom, ki niso bili nastanjeni v kraju tečaja, njega obisk; tudi so prispevale v pokritje stroškov za učni material itd. Dotična obrtna zadruga ima po sposobnih osebah slediti pouku in svoje opazke sporočiti vodstvu obrtnega pospeševalnega urada. Le ta pa skrbi tudi za to, da se čez nekaj časa konstatira, kakšen je vpliv tečajev.

A. Vnanji strokovni tečaji za čevljarje trajajo štiri do pet tednov. Pouk se vrši praviloma

le ob delavnikih popoldne (od 1 do 6, 2 do 7, ali 3 do 8, kakor se želi predavalo) in obsega vsa važna dela čevljarska, in sicer potem, ko se je o anatomiji normalne in pohabljenega noge: umerjanja, vzorno krojenje, strokovno risanje, prikrojevanje, prirejanje gornjih delov in šivanje na stroju, v kateri namen ima strokovni učitelj s seboj štiri šivalne stroje. Potrebni učni material je preskrbeti frekventantom. Dopoldne se lahko poučuje v delavnicah obiskovalcev tečaja, posebno v spodnjem delu (Bodenarbeit). V tečaju izdelani krojni vzorci in strokovne risbe ostanejo frekventantom kot nadaljni delovni pomočki. Zadruga ima praviloma preskrbeti učni prostor, njega razsvetljava, kurjavo, snajenje, primerno število miz z vodoravnimi ploščami in šolsko tablo. Udeležnikov ne sme biti manj kakor 20 in ne več kakor 40.

Dva taka tečaja sta bila tudi na Kranjskem: v Ljubljani in Trzinu.

B. Vnanji strokovni tečaji za krojače moških oblek. V teh tečajih se poučuje le krojno risanje, predava o prikrojevanju in o rasti človeškega telesa in pojasnjuje učni sestav s pomočjo krojnih vzorcev. Krojno risanje obsega konstrukcijo običajnejših oblek z različnimi izpremembami. Tečaj traja štiri tedne; poučuje se le ob delavnikih po 6 ur popoldne (v soboto le tri ure). Dopoldne poučuje strokovni učitelj kakor pri vnanjih čevljarskih tečajih v delavnicah. Udeležnikov ne sme biti več kakor 30 in ne manj kakor 20; preskrbeti morajo sami risarsko orodje in druge pripomočke. Udeleženi činitelji morajo preskrbeti učni prostor in njega uredbo (primerno število miz, stolov in šolsko tablo) in pa snajenje, razsvetljava in kurjavo. V podporo frekventantov morajo krajevni činitelji zagotoviti ustanove.

Tudi v Ljubljani je bil že tak tečaj.

C. Vnanji tečaji za stavbene mizarje imajo v prvi vrsti namen, da udeležnike izobrazijo teoretično. Trajajo praviloma šest tednov in se, če treba, raztegnejo na sedem tednov. Udeležnikov mora biti najmanj 10, pa ne več kakor 15; o tem, koliko frekventantov je pričakovati, je poročati že v prošnji za prireditve tečaja. Poučuje se ob delavnikih po 5 zaporednih ur. Prvih pet tednov je pouk le teoretičen, šesti teden praktičen. Pouk obsega: risanje, tehnologijo, strojezanstvo, knjigovodstvo, kalkulacijo, sestavljanje proračunov in ponudb, ravnanje s stroji za obdelovanje lesa in z orodjem. Pospeševalni urad da na razpolago enega ali dva strokovna učitelja za risanje, tehnologijo in strojezanstvo in delovodjo za praktični pouk. Za pouk v knjigovodstvu in v kalkulaciji je v kraju samem preskrbeti učne moči, ki jih plača c. kr. trgovsko ministerstvo. Učni material oskrbi pospeševalni urad. Krajevni činitelji morajo preskrbeti dobro razsvetljava in kurljivo risarsko dvorano obsegajočo najmanj 80 m² in, če mogoče, manjšo učno dvorano. Za praktični del je treba mizarke delavnice, opremljene s stroji in motorji.

Subvencionirani strokovni tečaji. Za prireditve strokovnih tečajev prihaja vedno toliko prošenj, da ministerstvo z organi državne obrtne pospeševalne akcije nikakor ne more vsem ustreči. Zategadelj so izven te državne akcije tudi drugi činitelji, kakor trgovske in obrtne zbornice, zadruge in druge obrtne korporacije, in to ne samo za čevljarje, krojače moških oblek in stavbene mizarje, ampak tudi za druge obrte, za katere doslej še ni bilo mojsterskih tečajev, na Dunaju podpira c. kr. trgovsko ministerstvo s subvencijami (200 do 400 K).

Za subvencijo strokovnim tečajem veljajo naslednji pogoji: a) strokovni učitelj mora biti če obstoje za dotični obrt že mojsterski tečaj pri pospeševalnem uradu na Dunaju, absolvent takega tečaja in se je moral sposobnega izkazati za učitelja; b) število učnih ur naj ne bo manjše kakor štiritedenska tečaja s poldnevni poukom (120 ur), po razmerah se lahko pouk vrši tudi samo zvečer, tečaj pa mora potem tem dalje trajati; c) spored tečaja se mora najmanj 4 tedne pred njega začetkom predložiti c. kr. trgovskemu ministerstvu; d) c. kr. trgovsko ministerstvo in pospeševalni urad si pridružujeta

inspiciranje tečaja, subvencija se izplača le tedaj, če je imela inspekcija ugoden uspeh; e) za čevljarske tečaje velja, da je po izgotovitvi predloženega dela po pospeševalnem uradu to delo pouku postaviti za podlago.

Obrtni potovalni pouk. Poleg tečajev, opisanih v prejšnjem odstavku, ki so že en način obrtnega potovalnega pouka, pa je uvedlo c. kr. trgovinsko ministerstvo pred nekaj leti tudi potovalni pouk v ožjem pomenu, in sicer po nekem potovalnem učitelju, pripadajočem pospeševalnemu uradu, ki je imel po nekaterih kronovinah že več „potovalnih predavanj“. Potovalni pouk pa nameravajo v nadaljnjem razviti takole: a) splošen potovalni pouk po osebah, ki v tehniki poznajo več obrtov in ki na podlagi natančnega znanja gospodarskih razmer svojega okraja delujejo za osnovo pridobitnih in gospodarskih zadrug, za uredbo skupne strojne vršbe itd.; b) poseben potovalni pouk po strokovnjakih (če le mogoče po obrtnikih samih) v gotovih obrtih, zlasti v obliki delavniškega pouka, na kateri način že poučujejo strokovni učitelji pospeševalnega urada dopoldne ob potovalnih tečajih za čevljarje, krojače moških oblek in stavbne mizarje in pa delovodje pospeševalnega urada pri uredbi zadrug delavnic, in c) potovalni pouk po posameznih predavanjih o predmetih, ki zadevajo mali obrt.

(Dalje prih.)

Dunajska krojaška zadruga na razstavi v Petrogradu. Pred nedavnim časom smo poročali, da se vrši letos v jeseni razstava raznih mod in oblačil v Petrogradu. Rastaviti bodo smele samo Avstrija, Nemčija, Francoska in Rusija. Dunajska krojaška zadruga je dne 6. t. m. v svoji seji — h kateri je povabila svetnika P. Habig in E. Edenstein kot člana odbora za prireditve razstave v Petrogradu. — sklenila se udeležiti korporativno razstave v Petrogradu. Pri svojih članih pa agitira odbor, da kolikor mogoče veliko, a finih izdelkov odpošljejo na zgoraj imenovano razstavo.

Židje in nova obrtna postava v Rumuniji. V Rumuniji stopi v kratkem v veljavo nova obrtna postava. Proti tej novi obrtni postavi so judje organizirali upor, češ, izvoljenemu ljudstvu ni treba izpolnovati postav, od katerih ni upati premastnega dobička. Za vse te spletke pa je rumunska vlada zvedela in izdala cirkular, na vse prefekte, v katerem daje prefektom navodila in zapoved, da morajo skrbeti za precizno izpeljavo nove obrtne postave. Posebno se v cirkularju povdarja, naj uradniki vestno podpisajo obrtnike pri snovanju zadrug in naj se kolikor hitro mogoče snujejo obrtne zadruge, v katere se bodo sprejemali samo obrtniki, ki so se svoje obrti izučili in se izkažejo z mojsterskimi pismi. Z novo postavo se krošnjarstvo tudi zdatno omeji in tako je še mnogo točk, ki grene življenje rumunskim judom. Ali bi ne bilo tudi pri nas koristno, ako bi se proti raznim čifutom strožje postopalo?

Industrija v Rusiji. V zadnjem času je industrija in kupčija v Rusiji napravila velikanski napredek. Sedaj dobiva Rusija razne stroje še iz inozemstva posebno Amerike in Nemčije. V ne predolgem času pa bode tudi v tem oziru Rusija popolnoma samostojna, otrsela se bode inozemskih izdelkov, kakor so se Američani otrseli angležkih. Industrija železa in jekla je v Rusiji zaostala za tekstilno industrijo. Zadnja statistika pa izkazuje, da je v zadnjih par letih industrija železa in jekla napravila velikanski napredek in je danes na višji stopinji nego tekstilna industrija. Leta 1890 se je produkcija litega železa v Rusiji potrojila. Samo v združenih državah severne Amerike in v Nemčiji je bil razvoj hitrejši. Leta 1850 pridelalo se je v Rusiji 900.000 ton, leta 1897 pa 1.700.000 in l. 1898 pa 2.195.000 ton železa. V enem letu se je toraj produkcija železa v Rusiji za 495.000 ton pomnožila. Ravno v istem letu pa so se Združene države severne Amerike 2 milijona ton in Nemčija 500.000 ton več pridelale železa, dočim se je na Angležkem 100.000 ton manj pridelalo. Francoska je v ravno istem času 100.000 ton več pridobila, skupaj je isto leto Francoska 2.500.000 ton železa pridelala. Dalje pridejo

Avstro-Ogerska z 1.465.000 in Belgija z 1.250.000 ton. Leta 1900. pridelale so Združene države 13.400.000 ton, Angležka 9.500.000, Nemčija 9.000.000, Rusija 2.675.000 in Francoska 2.560.000 ton železa. Industrija železa in jekla se zlasti v južni Rusiji razvija in le pomanjkanju premoga in slabim prometnim sredstvom je pripisovati, da se stvar hitreje ne razvija. Proizvajanje jekla je tudi v Rusiji napravilo velikanski napredek. Leta 1900 se je v Rusiji 500.000 ton jeklenih železničnih šin napravilo. V letih 1893—96 se je proizvajala jekla v Rusiji podvojila na 1.500.000 ton in sicer odpade: na južno in južno zahodno 580.000 ton, Poljsko 190.000, Ural 130.000, severno 150.000 in središče Rusije 115.000 ton. Angležka je bila leta 1880 prva v proizvodnji jekla, dočim je bila leta 1896 potisnena na tretje mesto, Francoski pa preti nevarnost, da jo Rusija v najkrajšem času v proizvodnji jekla prehitijo, kakor je Nemčija Angležko. V raznih livarnah sedaj dela v Rusiji 1.200.000 delavcev, dočim ima v tekstilni industriji samo 900.000 delavcev delo. V Ameriki rastejo mesta, kakor gobe po dežju, ravno tako je sedaj v Rusiji. Leta 1871 otvoril je Anglež Hughes tovarno za proizvodnjo železa in jekla. Okrog nastale so hiše in danes je mesto Krivorog, ki šteje 35.000 prebivalcev. Nekdanja stepla pokazala se je rodovitna. Ruska vlada podpira napredek industrije železa in jekla bolj kakor vsaka druga v Evropi. Od tod ta hitri napredek. Pariška 3. razstava leta 1900 je pokazala, da nastopa nova industrijska država v konkurenčni boj in kakor premorejo Združene države severne Amerike veliko surovine, tako je tudi ta nova industrijska država — Rusija lahko ponosna na svoje nad in podzemeljske zaklade.

Boj za kruh in meso v Ameriki. Znan je razvoj in napredek velikega kapitala v svobodni Ameriki. To vidimo v vseh strokah industrije itd. Pred kratkim je kralj železa Morgan, kupil vse večje med temi tudi angleške parobrodne družbe in napravil trust. Na Angležkem bili so osupnjeni nad to predrznostjo Američana Morgana, ta pa se smeji v pest Angležem. češ, cene bodem pa le jaz diktiral. Milijonar Kröger osnoval je najprve v mestu Cincinnati trust za izdeljavo in prodajo kruha. Ko je v tem mestu uničil vse manjše pekovske mojstre, raztegnil je delovanje trusta za izdelovanje in prodajo kruha tudi na mesto Novjork. Sedaj izdeljuje ta kralj pekovskega trusta in ponudi Novjorkčanom vsaki dan 400.000 hlebov kruha. Vsak hleb tehta poldrug funt. Prej je veljal tak hleb 5 cents. — okoli 30 h — sedaj pa daje trust hleb za 2 in pol cents. — 15 h našega danarja. Obeta pa, da v nekih tednih svoje izdelke pomnoži in sploh tako uredi, da bo mogoče vsak dan speči 1.200.000 hlebov, tudi ceno bo trust še kruhu znižal. Gotovo pa je, da bo kralj pekovskega trusta Kröger, zvišal zdatno cene kruhu, kakor hitro uniči vse manjše pekovske mojstre. Dokaz temu je trust za goveje meso, kateri je postavil za to jedilo pravo roparsko ceno. Manjši mesarji so uničeni, sedaj pa privijajo ceno govejemu mesu združeni kapitalisti v trustu. V mestu Boston je cena govejega mesa tako visoka, da se ljudje morajo zadovoljiti s konjskim mesom. Prebivalci omenjenih krajev, pa si naročajo goveje meso iz Kanade in drugih dežel, in akoravno je na goveje meso colnina, vendar je še zmirom ceneje, nego doma — od trusta.

Enketa čevljarske obrti. Na Dunaju se je dne 17. januarja letos otvorila enketa za čevljarsko obrt. Namen enkete je bil, poizvedeti izvajajo in delavne razmere v čevljarski obrti. Dne 22. aprila letos, se je enketa zaključila. Izprašanih je bilo v 45 sejah 123 delagov.

Vojno ministerstvo za ogrske tvrdke. Vojno ministerstvo izdalo je letos meseca februarja dve odredbi na c. in kr. vojaški stavbeni urad. Kršč. soc. dunajski list „D. Volksblatt“ priobčil je te dni doslovno obe odredbi vojnega ministerstva. V obeh naredbah se naglašajo, da se morajo ogrske tvrdke podpirati in le v slučaju, ako ni na Ogrskem tvrdke, ki bi potrebne stvari izdelovala potem naj se še le naroči pri avstrijskih tvrdkah. Čudna brezobzir-

nost vojnega ministerstva, vsaj vendar plačujemo do sedaj Avstrijci 70 odstotkov in Ogrji samo 30 odstotkov stroškov skupne armade. Pravično je toraj, da se tudi 70 odstotkov skupnih vojaških potrebščin naroči pri avstrijskih tvrdkah, a ogrske naj si obdrže 30 odstotkov. Tako lahko pride, da bodo v Avstriji zidale vojašnice, katere zida erar, ogrske tvrdke, katere so večinoma vse v rokah judov. Gg. delegatom v letošnji delegaciji pa priporočamo, naj g. vojnemu ministru na vse usta povedo, da to ne gre tako in da se mora 70 odstotkov vojaških potrebščin naročiti v totranski državi.

Zadruga sedlarjev za Artern in okolico, obhaja letos meseca julija 200letnico obstanka. V ta namen se pripravljajo velikanske priprave. Ondotni sedlarji, podpirani od drugih obrtnikov, hočejo ta čin kolikor mogoče slavnostno obhajati.

GLASNIK.

Ženske in otroci v službi velikega kapitala.

Moderno izkoriščanje delavskih rok moglo bi dobiti jedino le še v starem, predkrščanskem, paganskem veku neko analogijo. Posamezne podatke o tem nudijo nam še nekateri stari pisatelji. Opisujejo usodo onih nesrečnikov, ki so bili obsojeni v rudokope „ad metalla“ navaja Diodor Siculus (lib. 3. c. 13.) sledeče: „Teh revežev (namreč obsojenih v rudnike egiptovske etiopske in arabske), ki si ne morejo niti svojega telesa osnažiti, niti nimajo kaj, s čimur bi prikrili svojo nagoto, pogledati brez pomilovanja, je nemogoče. Zastonj iščeš spoštovanja do sivolasih starčkov, usmiljenja do nežnih žena in otrok ne dobiš. Vsi morajo delati, delati neprestano, dokler jih ne odreši mrzla smrt.“ Res huda je bila usoda sužnjev v predkrščanskih časih. Ko pa je prodrlo krščanstvo, jelo je polagoma zginjati tudi suženjstvo, in delo je dobilo zopet ono spoštovanje, katero mu pristoji od narave in rešila se je hkrati čast žene. Po krščanskem načelu naj v prvi vrsti mož skrbi za gmotne potrebe v družini, žena naj mu pri tem le pomaga, ker njena prva dolžnost je posvetiti svoje moči uzgoji svojih otrok.

V teku stoletji je človeški um izumel različne stroje, da bi olajševali njegovo delo in okrajšali s tem delavsko dobo za nekaj ur, katere bi potem mogel sam sebi v razvedrilo preživeti v mirnem družinskem krogu. Delo bi se olajšalo, a pridelki bi še vedno ohranili svojo vrednost. Stroji bi bili v veliko korist človeštvu. Kako pa se je zgodilo v resnici, bomo kmalu videli.

Liberalizem je kmalu, ko se je izlegel in izvalil iz svojega gnezda na Angležkem, preletel ves kultiviran svet. Na svoj prapor je začrtal besede: „Boj za obstanek in zato neomejena konkurenca.“ Vsak naj skrbi zase, da ne podleže drugim, za skupnost pa naj se ne briga. Pričel se je kmalu praktično uporabljati in nastal je boj med industrijo hujski, kakor kadar se bore zverine. Vsak je hotel vse imeti, ideja solidarnosti je popolnoma potemnela. Dočim se je v srednjem veku proizvajalo toliko, kot je zahtevala potreba, se je pričelo po izumitvi strojev proizvajati toliko, kolikor je kdo mogel. Stroji so dobro služili in namesto, da bi se skrajšala delavska doba, se je rajši za nekaj ur podaljšala. Proizvajalo se je veliko, da veliko preveč in da podjetnik ne bi imel zgube, so morali to občutiti delavci. Če je trajala preje delavska doba 8—10 ur, podaljšala se je sedaj na 15 ur. Kapitalistični podjetniki so dosegli svoj namen. Proizvajali so veliko, mogli so tudi na račun delavcev cene blagu znižati, vendar še niso bili zadovoljni. Delavcev še bolj obremeni niso mogli, tudi plače jim niso mogli več zmanjšati, ker so že itak na pol zastonj delali, zato je bilo treba novega sredstva. Namesto delavcev sprejemati so pričeli ženske in otroke v službo. Ti pa le, da so mogli, delali so za najnižje cene in kolikor časa je le zahteval podjetnik.

Kako ostudno so izkoriščali otroško delo, priča nam zgodovina. Leta 1836 je bilo toženih 8 angležkih fabrikantov radi izkoriščanja otroškega dela. Sodnijska preiskava je sledeče dejstvo do-

gnala: Sprejemali so v delo otroke od 12—15 let, ki so pričeli delati v petek ob 6 uri zjutraj in delali do drugega dne popoldne do 4. ure. Med tem 30 urnim delavnikom so imeli prosto le opoldne in zvečer k jedi in o polnoči 1 uro za počitek. Ti otroci so delali v papirnici, kjer so morali v zaduhli sobi trgati stare volnene cunje. Ker je bila delavnica kakor morje smrdljivega prahu, niti odraščeni niso mogli dolgo vstrajati. Pri drugi sodnijski preiskavi priznati so mogli zopet dečki, da so morali v opekarnah po 15 ur na dan delati. Zato veliko mučenje pa so dobili plačo 2 gld. 10 kr. na teden. Zlasti veliko so trpeli uslužbenci v tovarnah za žveplenke in ti so bili večinoma mladoletni. Strupeni pari spodkopavajo polagoma zdravje teh ubožcev; po njih barvi bi sodil, da so mrtvi; z gibanjem pri delu le še kažejo, da so pri življenju, da pa so že v bližnjem sorodstvu s smrtjo. Tako na Angležkem. Motijo se pa oni, ki na vsak način trdijo, da se to more goditi jedino še na Angležkem, kjer je vsa vlada odvisna od par lordov, dočim so v drugih evropskih državah boljše razmere. Natančnih podatkov o avstrijskih razmerah ni, a ni nam treba daleč hoditi. Poglejmo Nemčijo! Statistika se upira na izjave šolskih voditeljev in se torej ozira le na šoli obvezne otroke. Podatki so žalostni zlasti v onih krajih, kjer cvete industrija, vendar pa je število vslužbenih otrok na raznih krajih različno. Tako je v Stettinu le 4-9%, v Charlottenburgu 8-9%, a v večjih mestih n. pr. v Hamburgu 20% v krajih pa, kjer se vrši tkavska obrt je velikokrat uslužbenih nad 50% šoli obveznih otrok. Če pa vzamemo splošno, vidimo, da si mora povprečno vsak osmi otrok z delom svojih rok služiti kruh. Vse to ima pa slabe posledice na telesni in duševni razvoj. Ti otroci, ki že vsi zdelani pridejo v šolo, morajo po šoli nadaljevati svoje delo po noči, se ne morejo normalno razviti. In če odrastejo, so navadno slabotni in že iz zgodne mladosti nosijo s seboj kal bolezni. O kakem napredku v šoli še govoriti ni treba, ker je umevno, da otrok, ki pride v šolo, ker ga morajo stariši poslati, in pride rad le, da se v šoli nekoliko spočije od dela in si v zimskem času ogreje premrzle ude, tak otrok ne bode napredoval. Šola sama jim je postranska skrb. Zato pa je tudi vedno bahanje o velikem kulturnem naraščanju naravnost iz trte zvito in kaže, da dotičnim glavam razmere ali niso znane ali pa jih hočejo s kričanjem in prehvala šol utajiti. Najhujše pa so posledice v moralnem oziru. V nežni mladosti že se odtegne otrok in maternega nadzorstva in stopi v fabriške delavnice, kjer naj se vzgaja po vzgledu svojih sodelavcev. Kletvine in nesramno govorjenje pokvarijo kmalu nežno otročje srce. Vsako spoštovanje do starišev mine, saj on jih pozna le v toliko, da mu dajo hrano, on pa njim svoj borni zaslužek. Verske dolžnosti tudi ne izpolnjuje ker ga nihče ne sili in ni čuda, da končno popolnoma podivja. Slabo upliva na otroke tudi uživanje alkoholičnih pijač, na katere se skoro vsi v takih razmerah privadijo. Vse to grdo izkoriščanje otrok in njih podjarmljenje v žrelo strastij in nevednosti je proizvod liberalizma. Liberalni industrijci so se tako opomogli, a vlada je mižala. Še le leta 1884 se je posrečilo blagemu za delavski stan toliko zaslužnemu kardinalu Manningu v angleški zbornici prodreti s predlogom zahtevajoč zakonov proti grdemu izkoriščanju otrok. Dobili so zakon, ki sicer prepoveduje izkoriščanje otroškega dela, vendar pa dovoljuje, da smejo otroci 11—13 let stari, delati 6 ur na dan, ko so zado- stili poldnevnu šolskemu pouku.

Posebno slabo pa uplivajo tako slabe razmere na ženske. Ne le, da je njih telesna konstitucija mnogo slabša kakor pri moških, so izpostavljene veliki nevarnosti v moralnem oziru. To pričajo cela krđela propalih žensk na Angležkem, osobito v Londonu, ki se prežive jedino z nemoralnim življenjem. Večina od njih je morala v mladostnih letih vstopiti v službo v fabrikah. Kjerkoli se je pričelo izkoriščanje ženskega dela, povsodi je jela rapidno propadati moralnost. Da pa je ta propalost velika in čim dalje večja, dokazuje nam zopet nesrečna statistika. Na Francoskem je bilo v zadnjih letih celih 700 odstotkov več kaznovanih zaradi nemoralnosti, kakor v letu 1820. Na Nemškem je bilo kaznovanih leta 1885 okroglo 7000, a od leta 1895 naprej povprečno po

14 000 na leto. Progresija teh števil je očitna, Oblasti se hvalijo in trdijo, da z vsem močmi delajo proti korupciji, a vedeti nečejo, da korupcijo zabranijo še le tedaj, ko se odstranijo njeni vzroki. Eden glavnih vzrokov pa je brezdvoma izkoriščanje žene v delavnicah. Žena, ki stopi v delavnico, pretrga s tem korakom one vezi, ki jo ozko spajajo z družino. Ako je mladoletna, odtegne se materni vzgoji in nastopi samosvoja v propalem svetu. Slabih vzgledov ima dovolj in v največji nevarnosti je, da tudi njo potegnejo za seboj. Posebno nevarno je še tam, kjer delajo ženske in moški v istem delavskem prostoru. Nevarnost prikipi do vrhunca, ko prične zanemarjati svoje verske dolžnosti in smelo smemo trditi, da tedaj za njo skoro rešitve več ni. Mnogo jih stopi pod rudeči prapor socijalne demokracije, a ta jim obeta in priporoča svobodno ljubezen. Nenavadne moralne moči bi imela, katera bi v takih okoljsčinah ne propadla.

Kake posledice pa ima delo v tvornicah pri ženah — materah, je razvidno. Mati popusti svoje otroke in gre na delo. Oče in mati delata ves dan, otroke popustita same, k večjem jim najameta postreznico, če so otroci še premajhni, da bi mogli sami okrog letati. Sama kakor z otroci se vidita le pri jedi in zvečer. O kakem uplivu starišev na otroke v takih razmerah niti govora ni. Kaj počno otroci čez dan, s kom se družijo, to jih malo briga. Redita jih dokler ne vzrastejo toliko, da jih hoče pod kakršnimi pogoji že, podjetnik v službo sprejeti. Potem pa zgine še ona mala skrb za nje, ki sta jo imela preje. Z vstopom v delo, prejenja vpliv do starišev, do otrok, do cela. Mati zgubi polagoma ono ljubezen do otrok, ki jo tirja že narava. Za vzgojo se malo trudi.

Končno omenimo še, da je velik vzrok ženske korupcije slaba plača. Faktum, katerega ne more nihče utajiti je, da prejemajo po mestih delavke v fabrikah, prodajalke in postreznice velikokrat tako nizke plače, da se res ne morejo pošteno preživeti, če ne dobivajo hrane pri svojem gospodarju. Tako pospešujejo tudi slabe gnotne razmere splošno korupcijo.

Neomejena konkurenca je odprla otrokom in ženskam vrata fabrike, ki so spodrinile moške moči. Žena in otroci konkurirajo z možem, vsi skupaj pa se bližajo propadu. Konkurenca je znižala blagu cene, znižala tudi vrednost dela, povečala pa trpljenje delavskega stanu, da nasiti samoljubje kapitalističnih podjetnikov. Kakor smo že omenili, morajo oblasti najprvo odstraniti vzroke, ako hočejo zatreti posledice. Govorimo naravnost: Žensko delo se mora omejiti, in odstraniti tam, kjer delajo delavcem konkurenco. Dovolj se jim delo, kjer je moški ne morejo nadomestiti. Otroško delo pa naj se v fabrikah strogo prepove.

Imamo društvo odličnih krogov, ki si stavijo namen, zabranjevati mučenje živalij, n. pr. društva v varstvo ptic. Podpirajo jih države in tudi mi zagovarjamo njih korist in potrebo, ob enem pa trdimo, da bi bila še bolj potrebna društva, ki bi stopila v obrambo otrok in zatiranih žena. Za vzgled naj jim bo že imenovani kardinal Manning, ki je prvi sprožil to idejo. Kedaj se bo to zgodilo, pokazala bode prihodnost.

Delavske drobtine.

„Slov. kršč. soc. zveza“ se vdeleži danes ob polu 6. zvečer sprejema slovanskih časnikarjev na ljubljanskem kolodvoru. Naši somišljeniki naj drage goste, kjerkoli se prikažejo, srčno pozdravljajo. V imenu edine slovenske delavske organizacije, ki združuje tisoče in tisoče slovenskega delavstva v „Slovenski kršč. soc. zvezi“ kličemo slovanskim časnikarjem: Dobro došli!

Javna predavanja bode pričela prirejati „Slovenska krščanska socijalna zveza“ tudi po deželi.

Delavsko tajništvo je v tem mesecu posredovalo v 56. slučajih. Največ slučajev bilo je za sprejem v občinsko zvezo, nadalje tri tožbe na razsodišča delavskih zavarovalnic proti nezgodam, prošnje za sprejem v razne tovarne in službe. Krščanski socijalni delavci, zaupno obračajte se na delavsko tajništvo!

Kako so gospodarili liberalci in kako gospodarijo krščanski socialisti. Liberalci vedno kriče, češ, le mi znamo dobro gospodariti. Da, s ptujim denarjem znajo gospodariti, zlasti v delanju dolgov so mojstri. Toda naj govore številke. V spodnjeavstrijski deželni zbornici imajo 5 let večino kršč. soc. Proračun za leto 1897 (pod liberalnim gospodarstvom) skazal je 5,124.782 kron primanjkljaja za leto 1901 skaže (pod kršč. soc. gospodarstvom) 224,499 kron prebitka. Računski zaključek za leto 1896 (pod liberalnim gospodarstvom) skazal je 4,128.668 kron primanjkljaja; leta 1900 (pod kršč. soc. gospodarstvom) je bilo prebitka 2,535.219 kron. V blagajnah bilo je pod liberalnim gospodarstvom koncem l. 1896 93 801 kron, a pod kršč. soc. gospodarstvom koncem leta 1901 11,870.092 kron. Deželno premoženje bilo je vredne pod liberalnim gospodarstvom 1896 l. 8,718.381 kron; koncem 1901, ko so gospodarili kršč. soc. je bilo vredno 11,870.091 kron. Pomožilo se je toraj deželno premoženje pod modrim kršč. soc. gospodarstvom za 3,151.710 kron. In pri tem so zidali kršč. socijalci lokalne železnice, pomnožili so šole, zvišali so pokojnine učiteljem, ustanovili so deželno zavarovalnico za življenje, ogenj, točo, nezgode in živino, skladišča, kmečke zadruge, mlekarne, vzorne vinarne šole, preskrbo sirot, nove norišnice, zboljšanje vzgoje pri najdenčkih, pomnožili so zavode za slaboumne otroke, pospeševanje obrti in uvedli invalidno podporo za male obrtnike in delavce!

Na kongresu belgijskih socijalistov se je ukazalo, da večina zastopnikov belgijske socijalne demokracije s stališčem strankinega vodstva ni zadovoljna. Več govornikov je poudarjalo, da bodo v prihodnje napram frazam, s katerimi se goni delavstvo v upor, skrajno previdni. Njih izvajanja so se hrupno vdobravala. V splošnem hrupu je voditelj Vandervelde komaj prišel do besede. Glasovanje, s katerim se je postopanje vodstva v znanej generalnej stavki odobrilo, skazalo je le malo večino glasov za vodstvo in le glede na disciplino je strankarsko vodstvo dobilo v tem vprašanju večino.

Teorija in praksa pri socijalnih demokratih. Z vso močjo in na vse kriplje poudarjajo socijalni demokrati združenje delavcev na vsem svetu in posebno poudarjajo izključno mednarodni značaj svoje stranke. Toda dostikrat pridejo pri tem v zadrego, krajevne razmere in praktično življenje dostikrat prisilijo socijalno demokracijo, da prekrši to načelo. V veliko vojvodino Badensko prišlo je velikansko število italijanskih delavcev, ki so spodrinili domače delavce tako, da je veliko število domačih delavcev brez posla. Socijalno demokratsko glasilo v Karlsruhe „Delavski prijatelj“ opisuje te razmere in napada podjetnike, zakaj nemški podjetniki dajo delo tako ogromnim množicam italijanskih delavcev, in zakaj nemški podjetniki ki se s svojo nemščino tako oholo bahajo, mesto domačih delavcev v delo rajše sprejemajo italijanske delavce. S socijalno demokratskega stališča se moramo tukaj povprašati: imajo li italijanski delavci do dela isto pravico kakor domači delavci? Vsled svojega mednarodnega tolikrat poudarjanega načela ne bi radi italijanskih delavcev smeli napadati podjetnikov. Ravno ta napad dokazuje, da je varstvo domačega dela jeden glavnih gospodarskih načel. No, pa kljub lačnim želodcem klicali bodo nemško socijalno demokratsko navdahnjeni delavci še vedno: živila internacionala!

Dve zastavi katoliških delavskih društev blagoslove se na binkoštno nedeljo na Štajerskem. Ena se blagoslovi v Stauzu, in ena v St. Gallenu.

Stavka. Stavka zidarjev v Ljubljani je končana brez uspeha, stavkajo še tesarji. O tej stavki bomo še govorili in pokazali, kako nemunni so socijalni demokratje, ki so pisali, da smo kršč. socijalci radi te stavke popolnoma uničeni, ker so delavci spoznali, da se samo soc. demokratje zanje potegujejo. Mi se vedno odločno potegujemo za delavce, pa izberemo zato vedno tudi tisti pravi čas in razmere, kar je potrebno, da delavec dobi uspeh. To smo že ope-

toivano dokazali. Socijalni demokratje pa so potisnili zidarje in tesarje v boj le z namenom, da bi ž njimi praznovali 1. majnik in ne da bi tako obširen štrajk prej trdno organizirali. Tako so ljubljanski soc. demokratje zopet enkrat potegnili delavce za nos. Več o tem bomo še govorili.

„Delavsko podporno društvo“ v Celju je priredilo minulo nedeljo mal izlet na Stari grad. Hotelo je prirediti tudi slavnostni izlet po mestu, ali mestni magistrat — to se umeje — ni dovolil tega. Dovolil bi gotovo tudi Kitajcem, samo Slovencem ne; istim Slovencem, ki v prvi vrsti oplodujejo vse gospodarsko življenje v Celju in — rede svoje sovražnike.

Kaj je z delavskim starostnim zavarovanjem? Znano je, da je splošno delavstvo avstrijsko preteklo jesen z vso odločnostjo zahtevalo preskrbo delavčevu za slučaj starosti in invaliditete. Vršili so se v ta namen shodi in stvar prišla je v razpravo tudi v postavodajalni zbornici. Resolucije stavljen v ta namen, odkazane bile so socijalno politiskemu odseku državne zbornice in reklo se je: odsek se z zadevo resno peča. Po izjavi ministerskega predsednika se je reklo: predloga izdelana bode spomladi. Spomlad pa je že davno tu in o tej predlogi ni še niti duha ne sluha. Da, čujejo se celo glasovi, ki trde, da stoji dalavska zahteva za uvedbo starostne in invalidne delavske preskrbe ne slabih nogah. Delodajalci osobito velika industrija, kapitalisti na vso moč rujejo proti tej opravičeni naši zahtevi. Država pa se žal za delavstvo tudi ne zgane. Da če se gre za nove topove ali orožje, ali za prekope, je takoj dovolj milijonov na razpolago, kadar se gre pa za pomoč delavstvu, o takrat pa nima država denarja. Bode li delavstvo to trpeti? Ne in stokrat ne! Odločno zahtevajmo naj se nam da, kar imajo že drugod da nam, kadar onemoremo, ne bode potreba beračiti.

Kršč. socijalna delavska organizacija v Toskani na Laškem je imela strankarsko zborovanje v Pizi. Zastopanih je bilo 30 delavskih zvez s 100 odposlanci. Strokovna organizacija napreduje osobito v Florenci; samo organiziranih delavk je 10.000.

Graško društvo za podporo ubogih in za dobrodelnost imelo je v soboto svoje občno zborovanje. Društvo deluje v Gradcu jako dobrodejno. Imelo je društvo 2 častna, 2259 podpornih in 836 izvrševalnih članov. Društvo rešilo je 4794 ulog za podpore in druge. Podpiralo in darovalo se je v 466 slučajih denar, v 52 slučajih izposodilo so se ubogim šivalni stroji, oprave za bolnike, otroški vozički itd. kakor se je potrebnim darovala tudi obleka in posteljna oprava. Sploh so znašale iz zvanredne podpore 1901 leta 4176 kron 06 h. Stalno podpiranih bilo je 871 ubozih in se je le tem zdalo na podporah 93.358 kron 23 h, za 18.347 kron 25 h več kakor l. 1900. Sploh je društvo za čas svojega obstanka (ustanovljeno 2. decembra 1897 do konca 1900 l. na podporah že 250.766 kron 95 h. Društvo znatno podpira štajerski deželni odbor in graški mestni svet, klub

temu, da graško mestno denarno stanje ni v dobrem stanju. Kdo pa podpira pri nas Vincencijeve konference? Samo posamezniki, deželi in prizadetim občinam se o kaki podpori Vincencijevi družbi niti ne sanja — in to je škandal!

Krščansko socijalna železničarska organizacija odnosno društvo „Verkehrsbund“ imelo je na vnebohod na Dunaju velikansk shod železničarjev, katerih je bilo navzočih nad 2000. Prvi govornik bil je tudi nam dobro znani tovariš Beberič, ki je razpravljal o dolžnostih Verkehrsbunda in poročal o uspehih, ki jih je le-ta dosegel. Nastopilo je mlado društvo energičko za stalno nameščenje uslužbencev pri raznih železnicah. Značilno je, da so več v ta namen sklicanih shodov razbili največji „prijatelji“ delavstva „rudeči judovski hlapci socijalni demokrati; klub temu, da je stalno nameščenje za uslužbenca velike važnosti. Nadalje govoril je govornik o nadaljnjih zahtevah: znižanje službenega časa, vreditev pokojnin, zboljšanje stanja premikačev, ki morajo sedaj za letnih 700 kron vsak trenutek tvegati svoje življenje, opozarjal je govornik na slabo stanje čuvajev in drugih železniških kategorij. Opozarjal je nadalje na dejstvo, da na veliko bosnaških železnicah ni niti jeden uslužbenec stalno nameščen. Povdarjal je tudi pomanjkljivosti pri zakonu glede kake nezgode. Govorili so na tem shodu še: dr. Lueger, Axman, Bielohlawek in delavski voditelj Rinečnik. Zadnji je povdarjal: Ne zadoštuje dandanes le, staviti zahteve, ampak treba je, da delavstvo možato tudi svoje zahteve zastopa. Da železničarji na Nemškem več dosežejo kakor dosežejo naši železničarji ni vzrok ta: češ: višji gospodje so v Nemčiji človekoljubnejši nego pri nas, marveč v mogočni njihovi organizaciji. Saj šteje organizacija nemških krščanskih železničarjev 40.000 članov in tako združena moč zahteva spoštovanje. Navdušuje navzoče železničarje na naročitev strokovnega lista: „Oesterreichische ungarische Eisenbahner Zeitung“ in jim priporoča mogočno organizacijo. Tudi mi srčno želimo: V sak krščanski železničar bodi član Verkehrsbunda.

VII. strankarski shod nemških katoliških delavskih društev vrši se o binkoštih v Knittelfeldu. Na njem se bodo obravnavale velevažne delavstva se tičeče zadeve. Razprave vršile se bodo po sledečem redu: Binkoštna nedelja ob 11. uri dopoldne: Pozdrav predsednika. Pregled pooblastil. Volitev predsednika, dveh zapisničarjev in treh pregledovalcev računov. Poročilo zvezinega zapisničarja in blagajnika. Slučajnosti. Popoldne se zborovanje nadaljuje: Poročilo pregledovalcev računov. Poročilo o zvezinem glasilu. Razgovor o došlih predlogih. Zveza in pravovarstvo. Zvečer skupna vdeležba pri Šmarnicah; ob 8. uri zvečer slavnostno zborovanje katoliškega delavskega društva v Knittelfeldu Binkoštni ponedeljek: Ob 7. uri zjutraj skupna služba božja, ob 9. uri treja seja: organizacija in agitacija, potne podpore. Popoldne: Državna zveza in potni predlogi.

Somišljeniki!

Pripravite se na

izlet
na Šmarno goro!

Dan izleta bo drugo nedeljo v juniju.

Odbor „Slov. kršč. soc. zveze“.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprišnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x—17

Istrijansko , belo, liter po	28 kr.
Cviček „ „	32 „
Bizelsko „ „	36 „
Rebula „ „	40 „
Refoško „ „	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi **črni istrijaneč po 24 kr. liter**, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—17

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštino prosto.

 Vse poprave
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Trgovsko obvestilo.

P. n. gg. trgovcem in kupujočemu občinstvu naznanjam, da sem s prvim majem t. l. prevzel

trgovino z norimberškim blagom

od gospoda

Augusta Auer-ja

na Starem trgu šte. 5 v Ljubljani

in jo bodem vodil tudi zanaprej v sedanjem obsegu.

Potrudil se bodem, da ohranim zaupanje te znane tvrdke s solidno in ceno postrežbo in prosim p. n. gg. trgovce in slavno občinstvo, da tudi meni ohrani dosedanje zaupanje.

Bilježim z velespoštovanjem

August Auerjev naslednik
J. Korenčan.

29 3—1

Sukneno blago

za spomladanske in letne obleke

 v največji zalogi

pri 17 18—12

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

O zelo nizkih cenah in lepih vkusnih vzorcih se lahko vsakdo prepriča.